

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 07/2015

6.3.2015

LASTENSUOJELULAIN MUKAINEN ILMOITUSVELVOLLISUUS LAPSEN HENKEEN JA TERVEYTEEN KOHDISTUVIEN TEKOJEN OSALTA

Huhtikuun alussa voimaan tuleva lastensuojelulain muutos (1302/2014) laajentaa seurakunnan viranhaltijoiden, työntekijöiden ja luottamushenkilöiden tehtävässään tietoon saamien lapsiin kohdistuvien tekojen ilmoitusvelvollisuutta. Jatkossa ilmoitus on tehtävä myös poliisille silloin, kun epäillään lapsen henkeen ja terveyteen kohdistunutta rikosta. Lastensuojelulain muutos löytyy edellä mainitulla säädösnumerolla säädöstietopankista osoitteesta www.finlex.fi.

Kirkkohallituksen yleiskirjeessä nro 26/2014 on kerrottu seurakunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevien henkilöiden velvollisuudesta tehdä lastensuojeluilmoitus lastensuojelulain 25 §:ssä säädetyissä tilanteissa. Säännöksen mukaan seurakunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä (lastensuojeluilmoitus).

Lisäksi seurakunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevien henkilöiden on tehtävä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä lapsen kohdistunutta rikoslain 20 luvussa rangaistavaksi säädettyä seksuaalirikosta (lastensuojelulain 25 § 3 momentti). Kyseisen säännöksen soveltamisalaa on laajennettu lailla 1302/2014 koskemaan lapsen henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikosepäilyjä. Ilmoitusvelvollisen on 1.4.2015 lukien tehtävä poliisille ilmoitus seksuaalirikosten ohella myös lapsen henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikosepäilyistä.

Seurakunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevalla henkilöllä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä lapsen henkeen ja terveyteen kohdistunutta rikoslain 21 luvussa rangaistavaksi säädettyä tekoa, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Säännöstä sovelletaan tapauksissa, joissa rikoksen uhri on ilmoituksen tekemisen hetkellä kahdeksatoista vuotta nuorempi.

Rikoslain 21 luku

Rikoslain 21 luvussa säädetään henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista. Henkeen ja terveyteen kohdistuvilla rikoksilla tarkoitetaan tahallisia henkirikoksia, eriasteisia pahoinpitelyjä ja kuoleman tai vamman tuottamuksia. Seurakunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevien henkilöiden ilmoitusvelvollisuus käsittää muun muassa lapsen kohdistuvat pahoinpitelyepäilyt.

Pahoinpitelyllä tarkoitetaan tekoja, joissa ruumiillista väkivaltaa käyttämällä taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoitetaan toisen terveyttä, aiheutetaan toiselle kipua tai saatetaan toinen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan. Pahoinpitely voi ilmetä esimerkiksi nyrkiniskuina, ruhjeina tai potkuina. Pahoinpitelyä voi olla lapsen humalluttaminen alkoholilla tai hiljentäminen lääkeaineilla niin, että lapsi joutuu tiedottomaan tilaan. Pahoinpitely voi ilmetä myös henkisenä väkivaltana.

Mikäli pahoinpitelyssä aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila, tai rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, tai teossa käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä, ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, katsotaan teko törkeäksi pahoinpitelyksi. Vaikealla ruumiinvammalla tarkoitetaan esimerkiksi näön tai kuulon menettämistä tai huomattavaa vahingoittumista, tai muuta vammaa, jonka vaikutukset uhrin fyysiseen hyvinvointiin teon jälkeen ovat merkittävät.

Yhteys poliisiin epäiltäessä lapsen henkeen ja terveyteen kohdistuvaa rikosta

Seurakuntia kehoitetaan olemaan yhteydessä poliisiin, jos on kyse lapsen henkeen ja terveyteen kohdistuvasta rikosepäilystä, vaikka varmuutta rikostunnusmerkistön täyttymisestä ei ole. Lapsen etu ja huoli lapsen olosuhteista tulee olla määrääviä tekijöitä ilmoitusvelvollisuuden laajuutta arvioitaessa. Poliisiin voi olla ensivaiheessa yhteydessä ilmoittamatta kyseessä olevan lapsen nimeä. Tämä madaltaa ilmoittamiskynnystä ja sitä kautta nopeuttaa tiedonkulkua sekä ehkäisee myös väärin ilmoitusten tekoa.

Ilmoittamiskynnys (syytä epäillä -kynnys) ei edellytä täyttä varmuutta tai edes todennäköisiä syytä epäillä rikoksen tapahtuneen. Ilmoitusvelvollisuuden voi laukaista esimerkiksi tilanne, jossa ilmoitusvelvollisella taholla on lapsen käyttäytymisen, lapsen puheiden, lapsen vanhemmista saatujen tietojen tai muiden henkilöiden ilmoitusten perusteella säännöksessä tarkoitettu tavoin syytä epäillä lapseen kohdistunutta rangaistavaa tekoa. (HE 164/2014 vp, s. 144–145)

Lisätietoja asiassa antaa johtaja Päivi Kähkönen puh. 09 1802 266 ja lakimies Outi Perkiömäki puh. 09 1802 238, sähköpostit etunimi.sukunimi@evl.fi.

KIRKKOHALLITUS

Jukka Keskitalo
kansliapäällikkö

Pirjo Pihlaja
kirkkoneuvos

ISSN 1797-0326